РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 3 (62)

Травень – червень 2025 р.

DOI 10.53672/ej.3.2025

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут Ψ Kyiv
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І ПОЛІГРАФА

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі
ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463
9 772521 146000

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.3.2025

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2025, № 3 (62)

травень – червень 2025 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.3.2025
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2025. — № 3 (62) (травень – червень 2025). — 68 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу, інженерної психології та психотехніки.

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — за QR-кодом

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2025
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2025

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 9

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 16

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань . . . *17*

Прохоров-Лукін Г. В. Методичні рекомендації з оцінки висновків одорологічних експертиз 17

Засновника наукового журналу "Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці" 09 червня 2025 року включено до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції . . 20

Слюсаренко В. Є., Разумцев В. В., Пилипенко В. В. Звільнення від оподаткування коштів спільного інвестування: правові механізми, облік і судова практика, судова експертиза. 22

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *26*

Назаров О. А. Сенсорно-звуковий детектор електро-дермальної активності "DPulse" та методика "Діалог" для виявлення значущої для респондента інформації під час службових розслідувань, навчання студентів, розвитку навичок саморегуляції, бесід з психологом 26

1.3. Судова практика *30*

Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд). Переклад на державну мову документів, наданих на лінгвістичну експертизу, може бути проведений експер-

том самостійно, без залучення перекладача – ККС ВС 30

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд). Якщо обрана сторонами експертна установа не має права проводити певний вид експертизи, суд може передати виконання такої експертизи іншій установі, яка має необхідні повноваження – КЦС ВС 34

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 39

Цифрові докази міжнародних злочинів: українські суди взяли на озброєння додаток EyeWitness to Atrocities 39

Судова практика. Протокол — є, однак докази про вчинення продавчинею адміністративного правопорушення у справі відсутні 39

Ухвала слідчого судді про передачу майна (речових доказів) для реалізації, постановлена на підставі п. 2 ч. 6 ст. 100 КПК України у кримінальному провадженні, де жодній особі не повідомлено про підозру, підлягає апеляційному оскарженню – ККС ВС 40

Медіація та інші альтернативні способи вирішення господарських спорів - консультація Міністерства юстиції України 40

Порядок побачень із дитиною: від судового рішення до примусового виконання - консультація Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції . 41

27-28 червня та 10 липня 2025 року Міжнародним співтовариством поліграфологів (ISOPE) проводиться Щорічний online Семінар підвищення кваліфікації поліграфологів, судових експертів 2024 відповідно до міжнародних стандартів 41

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 46
Рефлексометр: час реакції водія 46
ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 51
ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 55
ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 59
ВИХІДНІ ДАНІ 68

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Чому журнал називається реферативно-науковим? За ДСТУ 3017:2015 науковий журнал містить наукові публікації про теоретичні й прикладні дослідження, а реферативний — бібліографічні записи разом із рефератами. Ми поєднуємо обидва формати: оригінальні статті публікуємо вперше, а праці, оприлюднені раніше в інших джерелах, подаємо як реферати з анотацією та посиланням на першоджерело. Авторське право на повний текст залишається за автором і першим видавцем.[1]

Дорогі читачі! Наука про людину в суді змінюється щороку, і цей номер — тому підтвердження. У випуску 2025, № 3 (62) — 6 матеріалів; головні теми: правові позиції Верховного Суду, поліграф і виявлення обману, судово-психологічна експертиза.

> *Зі світової практики. У травні 1905 року в Лондоні судили братів Альфреда й Альберта Страттон за вбивство крамарів Томаса та Енн Фарроу. Ключовим доказом став відбиток великого пальця правої руки Альфреда на касовій скриньці; це перша у Великій Британії справа про вбивство, розкрита завдяки відбиткам пальців, а 23 травня 1905 року братів стратили. У 2025 році минає 120 років від цієї події.*[2]

Судовими експертами не народжуються — ними стають завдяки знанням, практиці й цікавості. Цей номер — добрий початок. Свіжі події — у розділі «Новини журналу».

Редакція журналу

Цифри війни. Війна, яку російська федерація розв'язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 30 червня 2025 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 13 580 цивільних осіб, серед них 716 дітей, і поранення 34 115 цивільних осіб, серед них 2 173 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]

Дев'ятиповерховий житловий будинок у Києві, частково зруйнований унаслідок російської атаки ракетами й дронами в ніч на 17 червня 2025 р. Фото: МВС України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення[5]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Любити» — збірник «Мої вірші — це крик душі», с. 23[6].

Судді — жертви війни. Станом на 30.06.2025 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше четверо суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[5]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[7]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[8]; Леонід Лобойко (суддя Верховного Суду, 28.09.2024)[9]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[10]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ran-

ishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Fingerprint evidence is used to solve a British murder case. HISTORY.com (This Day in History). URL: https://www.history.com/this-day-in-history/may-5/fingerprint-evidence-is-used-to-solve-a-british-murder-case (data zvernennia: 04.11.2026).

3. HRMMU, pres-reliz "Civilian casualties in Ukraine reach three-year high in June, UN human rights monitors say" (10.07.2025) do onovlennia "Protection of Civilians in Armed Conflict — June 2025". URL: https://ukraine.ohchr.org/en/Civilian-casualties-in-Ukraine-reach-three-year-high-in-June-UN-human-rights-monitors-say (data zvernennia: 04.11.2026).

4. MVS Ukrainy. Deviatypoverkhovyi zhytlovyi budynok u Kyievi, chastkovo zruinovanyi unaslidok rosiiskoi ataky raketamy y dronamy v nich na 17 chervnia 2025 r [A Nine-Storey Residential Building in Kyiv Partially Destroyed by a Russian Missile and Drone Attack on the Night of 17 June 2025] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Com-

mons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Destructions_in_Kyiv_after_Russian_attack,_2025-06-17_(30).webp (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / uporiad. O. A. Nazarov. Kyiv : Vydavnyk Nazarov O. A., 2026. 55 s. (Dodatok do elektronnoho referatyvno-naukovoho zhurnalu "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi"). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

7. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi veb-portal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

8. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District

Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-rajonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

9. Vyshcha rada pravosuddia vyslovliuie shchyre spivchuttia z pryvodu smerti suddi Verkhovnoho Sudu Leonida Loboika [The High Council of Justice Expresses Sincere Condolences on the Death of Supreme Court Judge Leonid Loboiko]. Vyshcha rada pravosuddia : ofitsiinyi vebsait. 2024. 28 veres. URL: https://hcj.gov.ua/news/vyshcha-rada-pravosuddya-vyslovlyuye-shchyre-spivchuttya-z-pryvodu-smerti-suddi-verhovnogo-sudu (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

10. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Методичні рекомендації з оцінки висновків одорологічних експертиз[1]

Прохоров-Лукін Г. В.

Реферат · оприлюднено 06.05.2025

Реферат. Прохоров-Лукін Г. В., судовий експерт вищого кваліфікаційного класу з тридцятирічним досвідом практичної роботи, кандидат юридичних наук, один із засновників в Україні криміналістичного дослідження транспортних засобів, вибухотехнічної експертизи та експертизи об'єктів інтелектуальної власності, пропонує методичні рекомендації з оцінки висновків судових одорологічних (ольфакторних) експертиз. Видання обсягом 82 сторінки вийшло 2025 року у Видавника Назарова О. А. як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці». Мету роботи автор визначає як удосконалення практики аналізу та використання висновків одорологічних експертиз у кримінальних провадженнях під час судового розгляду. Рекомендації ґрунтуються на сучасній експертній і судовій практиці. У виданні розглянуто основні аспекти оцінки достовірності та наукової обґрунтованості одорологічних експертиз, зокрема методики відбору, консервації та аналізу запахових слідів, а також критерії оцінки їхньої доказової цінності. Окрему увагу приділено при-

чинам типових помилок, яких припускаються під час збирання слідів запаху та проведення таких експертиз. Як випливає з назви та авторської анотації, рекомендації зосереджено не на техніці лабораторного дослідження, а на критичній перевірці вже отриманого висновку експерта учасниками процесу, які мають оцінити його як доказ. Видання адресовано судовим експертам, слідчим, прокурорам і суддям, що беруть участь у кримінальному провадженні, а також ученим-одорологам, правоохоронцям і студентам закладів вищої освіти.

Ключові слова: одорологічна експертиза, ольфакторна експертиза, запахові сліди, оцінка висновку експерта, доказова цінність, кримінальне провадження, методичні рекомендації, експертні помилки.

Methodological Recommendations for Evaluating the Conclusions of Odorological Examinations

Prokhorov-Lukin H. V.

Abstract. Conclusions of forensic odorological (olfactory) examinations are used as evidence in criminal proceedings, and their reliability has to be assessed by the parties and the court. These methodological recommendations by Prokhorov-Lukin H. V., a forensic expert of the highest qualification class with thirty years of practice, Candidate of Legal Sciences and one of the founders in Ukraine of forensic vehicle examination, explosives examination and intellectual property examination, were published in 2025 by the publisher Nazarov O. A. (82 pages) as a supplement to the electronic journal Forensic Psychological Examination. The Use of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice. The au-

thor aims to improve the analysis and use of conclusions of forensic odorological examinations in criminal cases at trial. Drawing on current expert and judicial practice, the recommendations address the assessment of the reliability and scientific validity of odorological examinations, including methods of collecting, preserving and analysing scent traces, and criteria for assessing their evidential value. Particular attention is paid to the causes of typical errors in collecting scent traces and in conducting such examinations. The publication is oriented towards critical review of expert conclusions by participants in proceedings. It is addressed to forensic experts, investigators, prosecutors and judges involved in criminal proceedings, as well as to odorologists, law enforcement officers and university students.

Keywords: forensic odorology, olfactory examination, scent traces, evaluation of expert opinion, evidential value, criminal proceedings, methodological recommendations, expert errors.

Першоджерело: Прохоров-Лукін Г. В. Методичні рекомендації з оцінки висновків одорологічних експертиз. Київ : Видавник Назаров О. А., 2025. 82 с. (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці»).[1] Реферат оприлюднено в журналі 06.05.2025.

REFERENCES

1. Prokhorov-Lukin H. V. Metodychni rekomendatsii z otsinky vysnovkiv odorolohichnykh ekspertyz [Methodological Recommendations for Evaluating the Conclusions of Odorological Examinations] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v

yurydychnii praktytsi. 2025. № 3 (62). URL: https://expertize-journal.org.ua/forensics-studiia-prokhorova-lukina-hv-m-kyiv-ukraina/15247-prokhorov-lukin-g-v-metodichni-rekomendatsiji-z-otsinki-visnovkiv-odorologichnikh-ekspertiz-g-v-prokhorov-lukin-k-vidavnik-nazarov-o-a-2025-74-s (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Засновника наукового журналу "Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці" 09 червня 2025 року включено до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції[1]

Інформаційний матеріал · оприлюднено 11.06.2025

Анотація. Редакція повідомляє, що 09 червня 2025 року засновника й головного редактора журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці», кандидата психологічних наук, доцента Назарова О. А. включено до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції. Державний комітет телебачення і радіомовлення України видав свідоцтво серії ДК № 8355, у якому дозволеними видами діяльності визначено видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції. Додано довідку про реєстр як інформаційно-комунікаційну систему обліку суб'єктів видавничої справи та адресу його офіційного сайту.

Ключові слова: Державний реєстр видавців, суб'єкт видавничої справи, свідоцтво ДК № 8355, видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.06.2025.

REFERENCES

1. Zasnovnyka naukovoho zhurnalu "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" 09 chervnia 2025 roku vkliucheno do Derzhavnoho reiestru vydavtsiv, vyhotovliuvachiv i rozpovsiudzhuvachiv vydavnychoi produktsii [On 9 June 2025, the Founder of the Scientific Journal "Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice" Was Entered into the State Register of Publishers, Manufacturers and Distributors of Publishing Products]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 3 (62). URL: https://expertize-journal.org.ua/naukovi-zhurnalisti-vidannya/15587-zasnovnika-ta-golovnogo-redaktora-naukovogo-zhurnalu-sudovo-psikholo-gichna-ekspertiza-zastosuvannya-poligrafa-i-spetsialnikh-znan-v-yuridichnij-praktitsi-09-chervnya-2025-roku-vklyucheno-do-derzhavnogo-reestru-vidavtsiv-vigotovlyu-vachiv-i-rozpovsyudzhuvachiv-vidavnichoji-produktsiji (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Звільнення від оподаткування коштів спільного інвестування: правові механізми, облік і судова практика, судова експертиза[1]

Слюсаренко В. Є., Разумцев В. В., Пилипенко В. В.

Оригінальна публікація · оприлюднено 29.10.2025 · **DOI: 10.53672/ej.3.2025.01**[1]

Анотація. Спори про правомірність звільнення від оподаткування коштів інститутів спільного інвестування (ІСІ) дедалі частіше потребують судово-економічної експертизи, адже контролюючі органи, зокрема Бюро економічної безпеки України, виявляють суми, які, на їхню думку, безпідставно віднесено до коштів спільного інвестування. Слюсаренко В. Є., Разумцев В. В. і Пилипенко В. В. ставлять за мету визначити критерії розмежування коштів спільного інвестування та інших джерел фінансування і запропонувати методичні підходи до експертного дослідження операцій ІСІ. Джерельну базу становлять Податковий кодекс України (п. 141.6 ст. 141, пп. 197.1.14 ст. 197), закони «Про інститути спільного інвестування» та «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», роз'яснення ДПС, індивідуальна податкова консультація 2019 року і Збірник правових позицій Верховного Суду та висновків членів Науково-консультативної ради за 2018–2024 роки щодо оподаткування (2025). Ключовою умовою пільги автори вважають формування активів саме за рахунок коштів спільного інвестування, тому експерт має простежити ланцюг платежів від залучення коштів інвесторів до придбання активу. Аналізуючи постанови Верховного Суду (зокрема від 26.06.2018 у

справі № 825/1830/17 і від 04.07.2023 у справі № 826/20668/13-а) та апеляційних адміністративних судів у справах № 440/214/19 і № 640/8711/19, вони доходять висновку, що деривативи, сформовані за рахунок коштів спільного інвестування, є активами ІСІ, дохід від їх відчуження звільняється від оподаткування, залік однорідних вимог допустимий, а пільга стосується коштів спільного інвестування, а не податку на прибуток юридичної особи загалом. Окреслено еволюцію судової практики 2018–2024 років до оцінки реальної господарської мети операцій, описано облік на рахунках 31, 379 і 685 та відображення пільги в податковій звітності, розглянуто ПДВ при першому й наступному постачанні житла. Запропоновано алгоритм дій експерта: аналіз первинних документів і договорів, перевірка кореспонденції рахунків, установлення джерела походження активів, оцінка відповідності пільги закону та врахування судової практики. Рекомендації адресовано судовим експертам-економістам, аудиторам, суб'єктам господарювання та податковим органам.

Ключові слова: інститути спільного інвестування, кошти спільного інвестування, звільнення від оподаткування, податкова пільга, судово-економічна експертиза, деривативи, форвардні контракти, судова практика Верховного Суду, бухгалтерський облік, первинні документи.

Tax Exemption of Collective Investment Funds: Legal Mechanisms, Accounting, Case Law and Forensic Examination

Sliusarenko V. Ye., Razumtsev V. V., Pylypenko V. V.

Abstract. Disputes over the tax exemption of collective investment funds increasingly require forensic economic examination, as supervisory bodies, including the Economic Security Bureau of Ukraine, challenge amounts treated as such funds. Sliusarenko V. Ye., Razumtsev V. V. and Pylypenko V. V. seek criteria for distinguishing collective investment funds from other sources of financing and propose methodological approaches to examining transactions of collective investment institutions (CIIs). The study draws on the Tax Code of Ukraine, the laws on collective investment institutions and on accounting, State Tax Service explanations, a 2019 individual tax consultation and the 2025 compendium of Supreme Court legal positions on taxation for 2018–2024. The authors stress that the decisive condition for the exemption is that CII assets are formed from collective investment funds, so the expert must trace the chain of payments from investors to the acquired asset. Analysing Supreme Court rulings (including cases No. 825/1830/17 and No. 826/20668/13-a) and appellate administrative decisions, they conclude that derivatives formed from such funds are CII assets, income from their disposal is exempt, set-off of mutual claims is permissible, and the exemption covers collective investment funds rather than the entity's corporate income tax as a whole. The paper traces the shift of case law towards scrutiny of the genuine economic purpose of transactions, describes accounting entries and tax reporting of the exemption, and considers VAT on first and subsequent supplies of housing. An algorithm for the expert is proposed, covering primary documents, account correspondence, the origin of assets,

compliance of the exemption with law and relevant case law. The findings serve forensic economists, auditors, businesses and tax authorities.

Keywords: collective investment institutions, collective investment funds, tax exemption, tax benefit, forensic economic examination, derivatives, forward contracts, Supreme Court case law, accounting, primary documents.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 29.10.2025; DOI: **10.53672/ej.3.2025.01**[1].

REFERENCES

1. Sliusarenko V. Ye., Razumtsev V. V., Pylypenko V. V. Zvilnennia vid opodatkuvannia koshtiv spilnoho investuvannia: pravovi mekhanizmy, oblik i sudova praktyka, sudova ekspertyza [Tax Exemption of Collective Investment Funds: Legal Mechanisms, Accounting, Case Law and Forensic Examination]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 3 (62). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.3.2025.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/shkola-ekspertyzy-viktorii-sliusarenko-m-uzhhorod-ukraina/16708-slyusarenko-v-e-razumtsev-v-v-pilipenko-v-v-zvilnennya-vid-opodatkuvannya-koshtiv-spilnogo-investuvannya-pravovi-mekhanizmi-oblik-i-sudova-praktika-sudova-ekspertiza (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Сенсорно-звуковий детектор електро-дермальної активності "DPulse" та методика "Діалог" для виявлення значущої для респондента інформації під час службових розслідувань, навчання студентів, розвитку навичок саморегуляції, бесід з психологом[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 07.10.2025 · **DOI: 10.53672/ej.3.2025.06**[1]

Анотація. Назаров О. А. представляє власну розробку: сенсорно-звуковий детектор електродермальної активності (ЕДА) «DPulse» і методику «Діалог», створені у 2022 році для виявлення значущої для респондента інформації під час його вільної розповіді. Детектор реєструє зміни електричної активності шкіри на вказівних пальцях обох рук, зумовлені діяльністю екринних потових залоз під впливом симпатичної нервової системи, і дає змогу калібрувати стан людини, а методика «Діалог» є алгоритмом дій інтерв'юера для діагностики психоемоційного стану, важливих для особи тем спілкування та готовності до брехні чи щирості. Сферами застосування названо службові розслідування, навчання, розвиток саморегуляції та психодіагностичну бесіду; детектор допомагає також навчати інтерв'юера керувати власним станом, працювати з особами, схильними до симуляції, й оцінювати

ефективність психокорекції. Теоретичну основу становлять праці Boucsein (2012), Dawson, Schell і Filion, рекомендації Товариства психофізіологічних досліджень щодо електродермальних вимірювань (2012), огляди Horvers та співавт. (2021) і Posada-Quintero та Chon (2020). Автор чітко окреслює обмеження методу: ЕДА відображає інтенсивність збудження, а не валентність емоції, і чутлива до рухів, температури, розташування давачів і зовнішніх чинників, тому потрібні відеофіксація поведінки та облік артефактів. Наведено огляд досліджень точності ЕДА від праці Traxel (1960) до досліджень виявлення стресу Rahma та співавт. (2022) і Singh та співавт. (2024). За даними автора, 215 лабораторних випробувань детектора з відомим і невідомим рішенням, де значущими темами слугували числа від 2 до 9 і словесні стимули тесту Струпа, показали точність на рівні 0,94; 6 % осіб не змогли взяти участь через емоційний чи фізичний стан. Апробація тривала у 2021–2024 роках, практичне застосування в Україні розпочато з вересня 2024 року; подано реєстр осіб, які пройшли курс підвищення кваліфікації обсягом 16 академічних годин. Розробка адресована психологам, поліграфологам, фахівцям службових розслідувань і викладачам.

Ключові слова: електродермальна активність, детектор DPulse, методика «Діалог», психофізіологічне опитування, значуща інформація, службові розслідування, саморегуляція, психодіагностична бесіда, симпатична нервова система, тест Струпа.

The DPulse Sensory-Acoustic Electrodermal Activity Detector and the Dialogue Technique for Identifying Information Significant to the Respondent in Internal Investigations, Student Training, Development of Self-Regulation Skills and Conversations with a Psychologist

Nazarov O. A.

Abstract. Electrodermal activity (EDA) is a sensitive and widely used indicator of sympathetic arousal. Nazarov O. A. presents the DPulse sensory-acoustic EDA detector and the Dialogue technique, developed in 2022 to identify information significant to a respondent during free narrative. The device records changes in skin electrical activity on the index fingers of both hands, reflecting eccrine sweat gland activity driven by the sympathetic nervous system, and allows calibration to the person's state; the Dialogue technique is an interviewer's algorithm for assessing emotional state, personally important topics and readiness to lie or speak sincerely. Applications include internal investigations, training, self-regulation and psychodiagnostic interviews, as well as training interviewers to manage their own state and working with persons prone to simulation. The theoretical basis draws on Boucsein (2012), Dawson, Schell and Filion, the 2012 Society for Psychophysiological Research recommendations and reviews by Horvers et al. (2021) and Posada-Quintero and Chon (2020). EDA reflects arousal intensity rather than emotional valence and is sensitive to movement, temperature, sensor placement and external factors, so video recording and artefact control are required. According to the author, 215 laboratory trials with known and unknown solutions, using digits

from 2 to 9 and Stroop colour words as concealed items, yielded an accuracy of 0.94, while 6% of participants could not be tested because of their emotional or physical condition. Validation took place in 2021–2024, practical use in Ukraine began in September 2024, and a register of graduates of a 16-hour training course is provided. The work is relevant to psychologists, polygraph examiners and investigators.

Keywords: electrodermal activity, DPulse detector, Dialogue technique, psychophysiological interview, significant information, internal investigations, self-regulation, psychodiagnostic interview, sympathetic nervous system, Stroop test.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 07.10.2025; DOI: **10.53672/ej.3.2025.06**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Sensorno-zvukovyi detektor elektrodermalnoi aktyvnosti "DPulse" ta metodyka "Dialoh" dlia vyiavlennia znachushchoi dlia respondenta informatsii pid chas sluzhbovykh rozsliduvan, navchannia studentiv, rozvytku navychok samorehuliatsii, besid z psykholohom [The DPulse Sensory-Acoustic Electrodermal Activity Detector and the Dialogue Technique for Identifying Information Significant to the Respondent in Internal Investigations, Student Training, Development of Self-Regulation Skills and Conversations with a Psychologist]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 3 (62). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.3.2025.06. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-psikhologa/16526-sensorno-zvukovij-de-

tektor-elektro-dermalnoji-aktivnosti-skor-eda-dpulse-ta-metodika-dialog-dlya-viyavlennya-znachushchoji-vazhlivoji-dlya-respondenta-informatsiji-pid-chas-sluzhbovikh-rozsliduvan-navchannya-studentiv-rozvitku-navichok-samoregulyatsiji-provedennya-psikhodiagnostichnikh-besid-doslidzhen-na-poligrafi-vikonannya-sudovikh-ekspertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВА ПРАКТИКА

Переклад на державну мову документів, наданих на лінгвістичну експертизу, може бути проведений експертом самостійно, без залучення перекладача – ККС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 15.05.2025

Реферат. Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду в постанові від 28 квітня 2025 року у справі № 148/31/23 (провадження № 51-4336км24) відповів на питання, чи може експерт самостійно перекласти державною мовою тексти, надані на лінгвістичну експертизу іншою мовою. Обвинуваченого судами попередніх інстанцій визнано винуватим за ч. 2 ст. 161, ч. 3 ст. 436-2, ч. 3 ст. 15 і ч. 2 ст. 109, ч. 3 ст. 15 і ч. 1 ст. 110 КК України. Захисник у касаційній скарзі стверджував, що експертові передали викладені російською мовою тексти статті та листівок, перекладача не залучали, а експерт сам переклав їх

українською, чого, на думку захисту, КПК України не передбачає. Верховний Суд погодився, що за статтями 68 і 69 КПК України перекладач і експерт є різними учасниками кримінального провадження з власними процесуальними завданнями й функціями. Водночас саме на експерта покладено обов'язок дослідити об'єкти, явища й процеси, що містять відомості про обставини кримінального правопорушення, зокрема оцінити зміст наданих йому вихідних даних. Суд звернувся до п. 2.1 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5 (у редакції від 26 грудня 2012 року № 1950/5): експерт може відмовитися від проведення експертизи, якщо наданих матеріалів недостатньо, а витребуваних додаткових не надано, або якщо питання виходять за межі його спеціальних знань. Оскільки експерт не порушував питання про попереднє залучення перекладача, а сторона захисту на таке звернення не посилалася, доводи про неможливість самостійного проведення експертизи визнано необґрунтованими, а рішення судів попередніх інстанцій залишено без змін. З позиції суду випливає, що експерт-лінгвіст сам оцінює, чи достатньо його мовної компетентності для дослідження наданих текстів, і за потреби ініціює залучення перекладача, а сторонам доцільно заявляти заперечення щодо перекладу ще під час призначення експертизи.

Ключові слова: лінгвістична експертиза, переклад, перекладач, судовий експерт, державна мова, Інструкція № 53/5,

Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд). Переклад на державну мову документів, наданих на лінгвістичну експертизу, може бути проведений експертом самостійно, без залучення перекладача – ККС ВС

Касаційний кримінальний суд, Верховний Суд, кримінальне провадження.

Translation into the State Language of Documents Submitted for Linguistic Examination May Be Performed by the Expert Without Engaging an Interpreter: Criminal Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi kryminalnyi sud).

Abstract. The ruling concerns whether a forensic linguist may personally translate foreign-language materials into the state language without an interpreter. In its decision of 28 April 2025 in case No. 148/31/23 (proceedings No. 51-4336k-m24), the Criminal Cassation Court of the Supreme Court reviewed a conviction under Article 161(2), Article 436-2(3), Articles 15(3) and 109(2), and Articles 15(3) and 110(1) of the Criminal Code of Ukraine. Defence counsel argued that the expert received an article and leaflets written in Russian and translated them into Ukrainian personally, without an interpreter, which the Criminal Procedure Code of Ukraine does not provide for. The Court acknowledged that under Articles 68 and 69 of the Code the interpreter and the expert are distinct participants with separate procedural tasks. However, it is the expert who must examine the objects, phenomena and processes containing information about the offence, including the content of the source data. Referring to paragraph 2.1 of the Instruction on the Appointment and Conduct of Forensic Examinations, approved by Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 53/5 of 8 October 1998 (as amended on 26 December 2012), the Court noted that an expert may refuse an examination if the materials are insufficient or the

questions exceed his or her special knowledge. Since the expert had not raised the need for prior translation and the defence did not claim otherwise, the argument was rejected and the lower courts' decisions were upheld. The ruling clarifies the scope of a forensic linguist's competence and suggests that objections concerning translation should be raised when the examination is ordered.

Keywords: linguistic examination, translation, interpreter, forensic expert, state language, expert competence, Criminal Cassation Court, Supreme Court, criminal proceedings.

Першоджерело: Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 28.04.2025 у справі № 148/31/23 (провадження № 51-4336км24).[2] Реферат оприлюднено в журналі 15.05.2025.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi kryminalnyi sud). Pereklad na derzhavnu movu dokumentiv, nadanykh na linhvistychnu ekspertyzu, mozhe buty provedenyi ekspertom samostiino, bez zaluchennia perekladacha – KKS VS [Translation into the State Language of Documents Submitted for Linguistic Examination May Be Performed by the Expert Without Engaging an Interpreter: Criminal Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 3 (62). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/15329-pereklad-na-derzhavnu-movu-dokumentiv-nadanih-na-lingvistichnu-ekspertizu-mozhe-buti-provedenij-ekspertom-samostijno-bez-

zaluchennya-perekladacha-kks-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 28.04.2025 u spravi № 148/31/23 (provadzhennia № 51-4336km24) [Ruling of the Criminal Cassation Court Within the Supreme Court of 28.04.2025 in Case No. 148/31/23 (Proceedings No. 51-4336Km24)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/127136219 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Якщо обрана сторонами експертна установа не має права проводити певний вид експертизи, суд може передати виконання такої експертизи іншій установі, яка має необхідні повноваження – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 27.05.2025

Реферат. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (колегія суддів Другої судової палати) від 2 квітня 2025 р. у справі № 704/88/19 (провадження № 61-3776св24) стосується процесуальних наслідків доручення судової експертизи установі, яка не має права її проводити. Спір виник щодо визнання недійсним заповіту: позивачка як єдина спадкоємиця за законом після смерті дядька подала заяву про прийняття спадщини, спадкову справу відкрили 8 липня 2017 р., але 11 січня 2018 р. їй відмовили у видачі свідоцтва через поданий

Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд). Переклад на державну мову документів, наданих на лінгвістичну експертизу, може бути проведений експертом самостійно, без залучення перекладача – ККС ВС

відповідачем заповіт, посвідчений у 2002 р. Позивачка вважала заповіт недійсним, бо його оформили не за місцем проживання спадкодавця, а підписи, на її думку, не відповідали почерку дядька. Суд першої інстанції задовольнив позов на підставі висновку почеркознавчої експертизи: підпис і напис у заповіті виконала інша особа, а сам документ не відповідає даті його вчинення. Апеляційний суд скасував це рішення й відмовив у позові, оскільки ТОВ «Незалежний інститут судових експертиз» не є державною експертною установою і не мало повноважень на почеркознавчу експертизу. Верховний Суд, посилаючись на ч. 1 ст. 15, ч. 1 ст. 16 ЦК України, ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» та Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затверджену наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5, підтвердив, що почеркознавча експертиза як вид криміналістичної може проводитися тільки державними спеціалізованими установами. Проте саме суд, задовольняючи клопотання позивачки за відсутності заперечень відповідача, не роз'яснив цього сторонам і помилково визначив неналежного виконавця. Помилка суду не може ставитися за провину учасникам процесу: якщо сторони від експертизи не відмовлялися, а спеціальні знання потрібні для вирішення справи по суті, суд має сам доручити дослідження іншій установі з відповідними повноваженнями. Постанову апеляційного суду скасовано, справу передано на новий апеляційний розгляд. Касаційний суд пов'язує такий підхід із принципом справедливого судового розгляду. Для

суддів, адвокатів і судових експертів позиція важлива тим, що окреслює межі компетенції недержавних експертних установ і покладає на суд обов'язок контролювати вибір виконавця експертизи.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний цивільний суд, почеркознавча експертиза, державні спеціалізовані експертні установи, недержавна експертна установа, призначення судової експертизи, визнання заповіту недійсним, Закон України «Про судову експертизу», Інструкція № 53/5, справедливий судовий розгляд.

Where the Expert Institution Chosen by the Parties Is Not Entitled to Conduct a Certain Type of Examination, the Court May Assign It to Another Duly Authorised Institution: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. The resolution of the Civil Cassation Court of the Supreme Court of Ukraine of 2 April 2025 in case No. 704/88/19 addresses the consequences of a court entrusting a forensic examination to an institution that is not authorised to perform it. The underlying dispute concerned the invalidation of a will certified in 2002: the claimant, the sole heir at law, argued that it had been drawn up outside the testator's place of residence and that the signatures were not his. The first-instance court upheld the claim on the basis of a handwriting examination which found that the signature and inscription had been made by another person and that the will did not match its stated date. The appellate court reversed the judgment because the examination had been performed by a private limited company, the Independent Institute of

Forensic Examinations, which, not being a state institution, lacked authority to conduct handwriting examinations. Referring to Article 7 of the Law of Ukraine "On Forensic Examination" and Instruction No. 53/5 of the Ministry of Justice of Ukraine of 8 October 1998, the Supreme Court confirmed that handwriting examination, as a type of criminalistic examination, may be carried out only by state specialised institutions. It held, however, that the trial court itself had failed to explain this to the parties and had chosen an unauthorised institution, and that a court's error cannot be held against the parties. Where the parties have not waived the examination and special knowledge is needed, the court must assign it to another authorised institution. The appellate ruling was quashed and the case remitted. The position links the choice of expert institution to the right to a fair trial and matters to judges, advocates and forensic experts.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Civil Cassation Court, handwriting examination, state forensic institutions, private expert institution, appointment of forensic examination, invalidation of a will, Law of Ukraine On Forensic Examination, fair trial, civil procedure.

Першоджерело: Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 02.04.2025 у справі № 704/88/19 (провадження № 61-3776св24).[2] Реферат оприлюднено в журналі 27.05.2025.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Yakshcho obrana storonamy ekspertna ustanova ne maie prava provodyty pevnyi vyd ekspertyzy, sud mozhe peredaty vykonannia takoi ekspertyzy inshii ustanovi, yaka maie neobkhidni

povnovazhennia – KTSS VS [Where the Expert Institution Chosen by the Parties Is Not Entitled to Conduct a Certain Type of Examination, the Court May Assign It to Another Duly Authorised Institution: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2025. № 3 (62). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/15452-yaksho-obrana-storonami-ekspertna-ustanova-ne-maye-prava-provoditi-pevnij-vid-ekspertizi-sud-mozhe-peredati-vikonannya-takoyi-ekspertizi-inshij-ustanovi-yaka-maye-neobhidni-povnovazhennya-kcs-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 02.04.2025 u spravi № 704/88/19 (provadzhennia № 61-3776sv24) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 02.04.2025 in Case No. 704/88/19 (Proceedings No. 61-3776Sv24)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/126362741 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

12.05.2025

Цифрові докази міжнародних злочинів: українські суди взяли на озброєння додаток EyeWitness to Atrocities[1]

7 травня 2025 року Національна школа суддів України, Міжнародна асоціація юристів та Асоціація правників України провели вебінар для суддів місцевих і апеляційних судів про використання цифрових доказів міжнародних злочинів, зафіксованих застосунком EyeWitness to Atrocities. Застосунок, створений у 2015 році, автоматично фіксує метадані й захищає матеріали від редагування; від початку повномасштабного вторгнення росії користувачі зібрали понад 50 тисяч відео. Директорка програми Керрі Боукер і координатор Дмитро Гладкий пояснили, що відбувається з матеріалами після завантаження; такі докази вже приймали суди Харківщини у 2022–2024 роках.

13.05.2025

Судова практика. Протокол — є, однак докази про вчинення продавчинею адміністративного правопорушення у справі відсутні[2]

Рівненський апеляційний суд скасував постанову місцевого суду, якою 20-річну продавчиню визнано винною за ч. 1 ст. 156 КУпАП і оштрафовано на 3 400 гривень за продаж рідини для електронних сигарет. Протокол посилався на ч. 2 ст. 23 спеціального закону, але не містив відомостей про торгівлю без марок акцизного податку чи з підробленими марками, як вимагає диспозиція статті. Суд нагадав, що не може сам змінювати фабулу протоколу без порушення ст. 6 Конвенції, а протокол не є самостійним

беззаперечним доказом (ст. 251 КУпАП). Вину не доведено поза розумним сумнівом.

13.05.2025

Ухвала слідчого судді про передачу майна (речових доказів) для реалізації, постановлена на підставі п. 2 ч. 6 ст. 100 КПК України у кримінальному провадженні, де жодній особі не повідомлено про підозру, підлягає апеляційному оскарженню – ККС ВС[3]

Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду постановою від 27 березня 2025 року у справі № 157/1664/22 визнав, що ухвалу слідчого судді про передачу речових доказів (бурштину) для реалізації за п. 2 ч. 6 ст. 100 КПК України, постановлену в провадженні, де нікому не повідомлено про підозру, можна оскаржити в апеляційному порядку. Обмеження ст. 309 КПК у такому разі не узгоджується з ч. 5 ст. 9 КПК, ст. 1 Першого протоколу до Конвенції та статтями 41, 55, 129 Конституції України, які суд застосував як норми прямої дії. Ухвалу апеляційного суду скасовано, призначено новий розгляд.

28.05.2025

Медіація та інші альтернативні способи вирішення господарських спорів - консультація Міністерства юстиції України[4]

Міністерство юстиції України (інформація станом на 28 травня 2025 року) пояснює альтернативні способи вирішення господарських спорів. Описано компетенцію Міжнародного комерційного арбітражного суду й Морської арбітражної комісії при ТПП України, третейських судів і винятки з їхньої підвідомчості (державні потреби, банкрутство, нерухомість, корпоративні спори). Наведено визначення медіації за Законом України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року № 1875-IX і можливість примирення на будь-якій стадії процесу (ч. 7 ст. 46 ГПК). Ок-

ремо розглянуто врегулювання спору за участю судді за статтями 186–187 ГПК України.

20.06.2025

Порядок побачень із дитиною: від судового рішення до примусового виконання - консультація Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції[5]

Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції роз'яснює, як забезпечити спілкування з дитиною того з батьків, хто проживає окремо. Описано письмову домовленість батьків, визначення способів участі у вихованні органом опіки та піклування, позов про усунення перешкод і чинники, які враховує суд: ставлення батьків до обов'язків, прихильність і вік дитини, стан її здоров'я, психічне здоров'я батьків. За невиконання рішення державний виконавець накладає штраф 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а повторно подвоює його, повідомляє про кримінальне правопорушення й обмежує виїзд за кордон.

20.06.2025

27-28 червня та 10 липня 2025 року Міжнародним співтовариством поліграфологів (ISOPE) проводиться Щорічний online Семінар підвищення кваліфікації поліграфологів, судових експертів 2024 відповідно до міжнародних стандартів[6]

Міжнародне співтовариство поліграфологів (ISOPE) оголосило Щорічний online Семінар підвищення кваліфікації поліграфологів і судових експертів 2024, що відбудеться 27–28 червня 2025 року з окремою сесією 10 липня. Обсяг становить 40 академічних годин (1,3 кредиту ЄКТС), участь коштує 4500 грн. Дев'ять лекторів із шести країн розглянуть техніку інтерв'ю MITT, невербальні ознаки брехні, тестування осіб з особливими потребами, термінологію APA та ASTM E2035-12. Сертифікат відповідає стандарту ASTM E2064-00 і може підтве-

рджувати підвищення кваліфікації судового експерта за наказом Мін'юсту № 1224/5.

REFERENCES

1. Tsyfrovi dokazy mizhnarodnykh zlochyniv: ukrainski sudy vzialy na ozbroiennia dodatok EyeWitness to Atrocities [Digital Evidence of International Crimes: Ukrainian Courts Have Adopted the EyeWitness to Atrocities Application]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 12 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/15291-cifrovi-dokazi-mizhnarodnih-zlochiniv-ukrayinski-sudi-vzyali-na-ozbroyennya-dodatok-eyewitness-to-atrocities (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sudova praktyka. Protokol — ye, odnak dokazy pro vchynennia prodavchyneiu administratyvnoho pravoporushennia u spravi vidsutni [Case Law. There Is a Report, but There Is No Evidence in the Case That the Saleswoman Committed an Administrative Offence]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 13 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/15301-sudova-praktika-protokol-ye-odnak-dokazi-pro-vchinennya-prodavchineyu-administrativnogo-pravoporushennya-u-spravi-vidsutni (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Ukhvala slidchoho suddi pro peredachu maina (rechovykh dokaziv) dlia realizatsii, postanovlena na pidstavi p. 2 ch. 6 st. 100 KPK Ukrainy u kryminalnomu provadzhenni, de zhodnii osobi ne povidomleno pro pidozru, pidliahaie apeliatsiinomu oskarzhenniu – KKS VS [An Investigating Judge's Ruling on the Transfer of Property (Physical Evidence) for Sale, Issued Under Clause 2 of Part 6 of Article 100 of the Criminal Procedure Code of Ukraine in Criminal Proceedings Where No Person Has Been Notified of Suspicion, Is Subject to Appeal – Criminal Cassation Court of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 13 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/15300-uhvala-slidchogo-suddi-pro-peredachu-majna-rechovih-dokaziv-dlya-realizaciyi-postanovlena-na-pidstavi-p-2-ch-6-st-100-kpk-ukrayini-u-kriminalnomu-provadzhenni-de-zhodnij-osobi-ne-povidomleno-pro-pidozru-pidlyagaye-apelyacijnomu-oskarzhennyu-kks-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Mediatsiia ta inshi alternatyvni sposoby vyrishennia hospodarskykh sporiv - konsultatsiia Ministerstva yustytsii Ukrainy [Mediation and Other Alternative Methods of Resolving Commercial Disputes – Consultation of the Ministry of Justice of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 28 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?op-

tion=com_content&view=article&id=15454 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Poriadok pobachen iz dytynoiu: vid sudovoho rishennia do prymusovoho vykonannia - konsultatsiia Skhidnoho mizhrehionalnoho upravlinnia Ministerstva yustytsii [Procedure for Meetings with a Child: From a Court Decision to Enforcement – Consultation of the Eastern Interregional Department of the Ministry of Justice]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 20 cherv. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/15680-poryadok-pobachen-iz-ditinoyu-vid-sudovogo-rishennya-do-primusovogo-vikonannya---konsultaciya-shidnogo-mizhregionalnogo-upravlinnya-ministerstva-yusticiyi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. 27-28 chervnia ta 10 lypnia 2025 roku Mizhnarodnym spivtovarystvom polihrafolohiv (ISOPE) provodytsia Shchorichnyi online Seminar pidvyshchennia kvalifikatsii polihrafolohiv, sudovykh ekspertiv 2024 vidpovidno do mizhnarodnykh standartiv [On 27–28 June and 10 July 2025, the International Society of Polygraph Examiners (ISOPE) Holds the Annual Online Professional Development Seminar for Polygraph Examiners and Forensic Experts 2024 in Accordance with International Standards]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2025. 20 cherv. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/15674-27-28-cher-

vnya-2025-roku-mizhnarodnim-spivtovaristvom-poligrafologiv-isope-provoditsya-shchorichnij-online-seminar-pid-vishchennya-kvalifikatsiji-poligrafologiv-2024-vidpovidno-do-mizhnarodnikh-standartiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

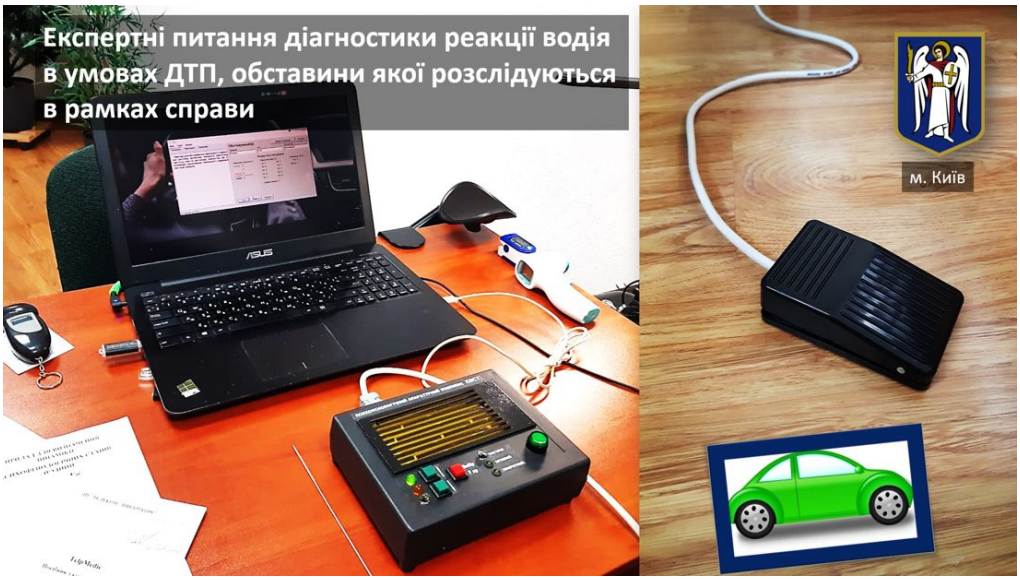
Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

АПАРАТУРНІ МЕТОДИКИ

Рефлексометр: час реакції водія

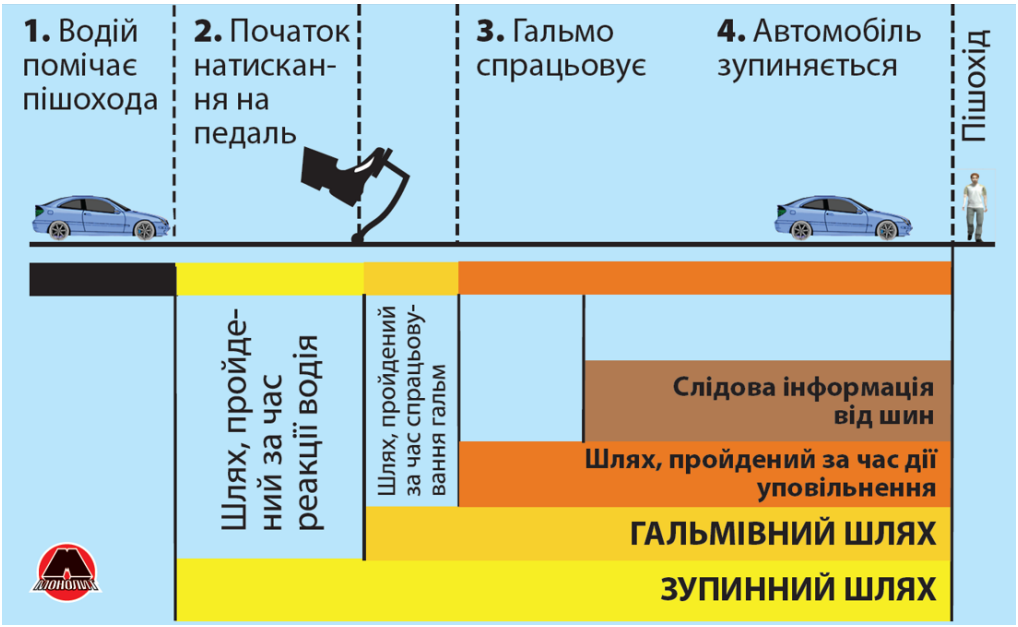
Від того, яке значення часу реакції водія візьме експерт, може залежати висновок про винуватість у ДТП. Тому журнал описав, як цей час вимірюють індивідуально — за допомогою рефлексометра.

У публікаціях наводять дуже різні середньостатистичні значення часу реакції водія. Розбіжності пов'язані з методологією: інструментом, умовами дослідження, методикою тестування, складом групи респондентів і способом подання результатів. Однозначно найкращого методу для реконструкції аварії досі немає [1].

Прилад для вимірювання часу реакції водія [1]

Рефлексометр фіксує час від появи світлового або звукового стимулу до реакції рукою чи ногою. Дослідження складається із серії проб, а отримані дані коригують на середньостатистичний коефіцієнт навантаження дорожньо-транспортної ситуації. За потреби додають психодіагностику сприйняття, уваги, розуміння ситуації, зорово-моторної координації та емоційної врівноваженості водія [1].

Складові зупинного шляху автомобіля [2]

Розрізняють просту реакцію (заздалегідь відома дія на відомий сигнал) і складну, або реакцію вибору, коли водій має оцінити ситуацію й обрати дію: зупинитися, об'їхати перешкоду чи проїхати повз неї зі збільшеною швидкістю [2]. Середньостатистичний час простої реакції — 0,4–0,6 с, складної — 0,6–1,2 с. Важить навіть десята частка секунди: на швидкості 60 км/год автомобіль за 0,1 с проїжджає понад 1,6 м [3].

REFERENCES

1. Ekspertni pytannia diahnostyky (perevirky) reaktsii vodiia v umovakh DTP, obstavyny yakoi rozsliduiutsia v ramkakh spravy. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Za-

stosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 27 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/12414-ekspertni-pitannya-diagnostiki-perevirki-reaktsiji-vodiya-v-umovakh-dtp-obstavini-yakoji-rozsliduyutsya-v-ramkakh-spravi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Novyny u sferi spetsialnykh znan: vykorystannia instrumentalnoho obladnannia dlia vymiriuvannia indyvidualnoi psykhofiziolohichnoi reaktsii vodiia prostoho ta skladnoho typu na bazi Kyivskoho kabinetu psykholohichnoi diahnostyky ta dopomohy. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 26 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/12402-instrumentalne-obladnannya-dlya-vimiryuvannya-individualnoji-psikhofiziologichnoji-reaktsiji-vodiya-prostogo-ta-skladnogo-tipu-vikoristovuetsya-na-bazi-kijivskogo-kabinetu-psikhologichnoji-diagnostiki-ta-dopomogi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Diahnostyka sytuatsiinoho chasu reaktsii vodiia z vykorystanniam aparatnoho psykhofiziolohichnoho kompleksu [Diagnosing a Driver's Situational Reaction Time Using a Hardware Psychophysiological Complex]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 27 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/12408-diagnostika-situatsijnogo-chasu-reaktsiji-vodiya-z-

vikoristannya-aparatnogo-psikhofiziologichnogo-kompleksu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/

5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-tipovi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yak-shcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

АВТОРАМ

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я лати-

ницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].

2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.
4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А.

(nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз

на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністратив-

ного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination, the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the

principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег

Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2025. № 3 (62). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.3.2025. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19787-2025-3-62 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXb-KIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic

Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2025, № 3 (62) (травень – червень 2025 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат 170×240 мм. Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 68 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua